

De hongerwinter

In de zomer van 1944 dacht iedereen dat de oorlog snel afgelopen zou zijn. De geallieerden klopten aan de poorten van Nederland. Het verzet kwam in actie om een handje te helpen. Eén van de belangrijkste beslissingen was om het spoorweganet lam te leggen. Als er geen treinen meer reden, zou de Duitse oorlogsmachine stil komen te liggen. Er ging een oproep uit naar alle medewerkers van de spoorwegen om te staken en onder te duiken. De staking leek een succes, maar had vreselijke gevolgen. De bezetter zette eigen personeel in op de treinen, maar alleen voor hun eigen zaken. En uit wraak voor de spoorwegstaking mochten ook de schippers op de rivieren een tijd lang niet varen. De aanvoer van voorraden naar de grote steden kwam tot stilstand.

Het gevolg was een enorme ramp. De ongeveer 3,5 miljoen inwoners van de steden in West-Nederland kregen veel te weinig eten en brandstof. De ellende werd nog veel groter doordat de winter erg streng was. De mensen leden honger en kou en liepen allerlei ziektes op. Ze aten brandnetels, bloembollen en zelfs hun eigen hond of kat, maar het was niet genoeg om de honger te stillen. Om de kou even te verdrijven sloopten ze alles wat maar wilde branden. Bomen werden illegaal gekapt en uit leegstaande huizen werd al het hout gestolen.

Toen het eten in de steden op was, gingen dagelijks ongeveer vijftigduizend mensen op pad om op het platteland eten te zoeken. Ze trokken tot ver in Oost- en Noord-Nederland. Tijdens die 'hongertochten' ruilden ze hun meest kostbare spullen voor voedsel. En iedere keer liepen ze het gevaar dat ze alle duur betaalde inkopen moesten inleveren aan controlerende landwachters of Duitsers, omdat de zwarte handel strafbaar was.

Honderden kinderen werden naar het platteland gebracht, vaak naar wildvreemde families, om daar aan te sterken. Meer dan twintigduizend mensen stierven in de hongerwinter en tweehonderdduizend moesten ondervoed in het ziekenhuis worden opgevangen.

In februari 1945 mochten de binnenschippers weer gaan varen, maar wat zij naar het westen vervoerden was te weinig en kwam voor velen te laat. Op 29 april kregen de geallieerden toestemming van de Duitsers om op bepaalde plekken vanuit hun vliegtuigen meel, vlees, kaas, suiker, enzovoort te droppen. Die 'bombardementen' werden met gejuich door de hongerende Nederlanders ontvangen. Maar ook dit was maar een druppel op de gloeiende plaat. Het duurde tot augustus – drie maanden na de bevrijding – voor de hongersnood volledig was opgelost.